

**ПОСИЛЕННЯ
КОНСОЛІДАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ
НА ШЛЯХУ ВСТУПУ
УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ
МОЛДОВА ДО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 жовтня 2024 року

УДК 316+339.94
ББК 60.5+66.4

Соціологічна асоціація України
Південноукраїнське відділення САУ
Державний вищий навчальний заклад
**«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.
Д. Ушинського»**
Кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет психології, політології та соціології
Universitatea de Stat din Moldova
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
Centrul Sociologie și Psihologie Socială al ICJPS
Asociația Sociologilor și Demografilor din Republica Moldova

**«ПОСИЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ»**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 жовтня 2024 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

**ПОСИЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Рецензенти:

Інна ГОЛУБОВИЧ, докторка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Лілія ЯКОВЛЕВА, доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціології Національного університету «Одеська Юридична Академія».

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Протокол № 5 від 28.11.2024 р

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Олена ЛІСЕЄНКО**, д. соц. н., професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Члени редколегії:

МОКАНУ Віктор, д. соц. н., директор Центру соціології та соціальної психології Інституту правових, політичних та соціологічних досліджень Державного університету Молдови, керівник Асоціації соціологів і демографів Республіки Молдова, Республіка Молдова

БОРІНШТЕЙН Євген, д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

ПЕТІНОВА Оксана, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

АТАМАНЮК Зоя, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Посилення консолідації суспільства та ролі людського капіталу на шляху вступу України та Республіки Молдова до Європейського Союзу : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Кишинев- м. Одеса, 17-18 жовтня 2024 року) / за ред. д. с. н., проф. Лісеєнко О. В. – 138 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

© Південноукраїнське відділення Соціологічної асоціації України, 2024

© Асоціація соціологів та демографів Республіки Молдова, 2024

ПРИХОДЬКО Олена	ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ГАРАНТ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	83
КАРИТКА Валерій	МОЛОДІЖНЕ ДОЗВІЛЛЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД УКРАЇНИ	85
ТЕЛЕЛИМ Ірина	МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНСТИТУТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА І БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	87
БОДЕЛАН Марина	ВПЛИВ ПРОКРАСТИНАЦІЇ НА ПСИХОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ОСОБИСТОСТІ	91
КАРАНФІЛОВА Олена, БОНДАР Дар'я	ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА БЕЗПЕКУ ЛЮДИНИ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ	92
КАРАНФІЛОВА Олена, ЧИСТОЄВА Єлизавета	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ	95
КАРАНФІЛОВА Олена, ЗЕЛЕНСЬКА Вероніка	ШЛЯХ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО СУСПІЛЬСТВА З ТОЧКИ ЗОРУ СУЧАСНОГО ГУМАНІТЕТУ	98
ЛИСЯК Анастасія	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ : ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ВІД ДІЙ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА МАНІПУЛЮВАННЯ ГРОМАДСЬКОЮ ДУМКОЮ	100
ГРУША Анастасія	МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ.....	103
ДІДЕНКО Вікторія	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ: ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ВІД СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ БЕЗПЕЦІ	106
ПАДУН Софія	СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА В ПИТАННЯХ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ КРАЇНИ	109
БІЛОРОВСЬКА Альона	БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ ЯК ПРІОРИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ	112
КВАШУК Ольга	БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ В РЕФОРМІ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ЗМІЦНЕННЯ СИСТЕМИ ДОБРОЧЕСНОСТІ	114

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гавриляк І. Уряд назвав кількість спортивних споруд в Україні, знищених у результаті російської агресії Главком. 13 вересня 2024. URL : <https://glavcom.ua/sport/news/urjad-nazvav-kilkist-sportivnikh-sporud-v-ukrajini-znishchenikh-u-rezultati-rosijskoji-ahresiji-1020390.html> (дата доступу 18.09.2024)
2. Вплив війни на молодь в Україні. 2023. Cedos. URL : <https://cedos.org.ua/researches/vpliv-vijni-na-molod-v-ukrayini/> дата доступу 18.09.2024)
3. Заблоцька О. За час великої війни в Україні постраждали 2024 об'єкти культурної інфраструктури. Суспільне. культура. URL : <https://suspilne.media/culture/806879-za-cas-velikoi-vijni-v-ukraini-postrazdali-2024-obekti-kulturnoi-infr> (дата доступу 17.09.2024)

Ірина ТЕЛЕЛИМ,
кандидат політичних наук,
Одеський державний університет внутрішніх справ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ІНСТИТУТІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА І БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Тема боротьби з корупцією є надзвичайно актуальною для багатьох країн, зокрема для України та Республіки Молдова, які активно працюють над реформами задля європейської інтеграції. Важливість цього питання підкреслюється не лише соціальними та економічними наслідками корупції, але й її впливом на політико-правову стабільність держав та їхню здатність досягти високих стандартів управління, що вимагаються Європейським Союзом. Перед нами стоїть завдання обговорити ключові аспекти антикорупційної реформи, зокрема судову реформу, електронне урядування, прозорість державних фінансів та ефективність антикорупційних органів.

Тези присвячені тому, як модернізація державних інституцій, підвищення їхньої прозорості та підзвітності сприятимуть не лише боротьбі з корупцією, а й зміцненню довіри громадян до влади та наближенню до європейських стандартів. Розкриття кожного пункту в контексті модернізації інститутів державної влади України та Республіки Молдова і боротьби з корупцією у процесі інтеграції до Європейського Союзу є важливим аспектом успіху реформ. Нижче розглянуто кожен із пунктів більш детально:

Незалежна судова система є критично важливою для будь-якої країни, оскільки вона забезпечує верховенство права, захист прав людини і громадянських свобод, а також справедливе та об'єктивне правосуддя. Її роль виходить далеко за межі судочинства, впливаючи на політичну, економічну та соціальну стабільність держави.

За результатом проведеного опитування у грудні 2023, здійсненого Київським міжнародним інститутом соціології, довіра до судової влади в Україні склала всього 12% [1]. Цей показник вдвічі нижчий від аналогічного показника грудня 2022 року. Для України це доволі тривожний сигнал, який засвідчує ряд глибинних проблем як у суспільстві, так і державному управлінні. І першою проблемою, яка формує низький рівень довіри до судової системи є корупція. Якщо більшість громадян вважають, що рішення судів можна купити, це призводить до втрати легітимності інституцій правосуддя та сприйняття судової влади як несправедливої та корумпованої. Друга складова цієї недовіри полягає в тому, що суддівське рішення ухвалюється під тиском політичної влади, а отже таке рішення не є незалежним. І, відповідно, такі рішення і сама судова система сприймається громадянами як інструмент влади, а не орган захисту їхніх прав.

Наступним чинником, що впливають на довіру до судової системи є непрозорість та низька ефективність судів, яка на пряму пов'язана з неналежною підготовкою професійних кадрів, недотримання етичних стандартів та низький рівень контролю за діяльністю суддів, що також буде прямо впливати на подальше зниження довіри до судів. Звісно, необхідно згадати і недоступність судів для значної частини населення через складні бюрократичні процедури, фінансові бар'єри або географічну віддаленість судів – це складає враження, що судова система забезпечує і захищає інтереси лише привілейованої частини населення. Є очевидною річ, що однією з головних перешкод у боротьбі з корупцією є саме політичний і олігархічний вплив на судову систему.

Чи існують шляхи вирішення даної, дуже суттєвої проблеми. Так, звісно.

Перш за все, держава має забезпечити, створити працюючий механізм прозорого добору суддів, з обов'язковим залученням громадськості та міжнародних експертів до конкурсних комісій. По-друге, судді не мають залежати від політичних рішень, та повинні ухвалювати рішення виключно на підставі закону. Відповідно, за прийняте рішення повинна встановлюватись відповідальність. Наразі, в Україні скасована ст.375 КК України, стосовно кримінальної відповідальності суддів за неправомірне рішення. Проблема полягала в тому, що дана стаття не визначала чітких критеріїв неправосудності рішення. Другим вагомими фактором для подолання корупції в державі є запровадження електронних платформ для надання державних послуг. Власне, в Україні були започатковані онлайн платформи такі «Дія» та «Електронний кабінет» для мінімізації кількості прямих контактів між громадянами і чиновниками, що знижує можливість для хабарів. Але з часом, можливість онлайн запису на отримання документів істотно погіршилася. Стали з'являтися альтернативні приватні сервісні центри для надання державних послуг, що знову свідчить про втручання в даний сектор зацікавлених осіб та про відсутність державного контролю за цим сектором.

В Республіці Молдові аналогічним проектом електронного врядування через проекти цифровізації державних послуг є, наприклад, платформа «MConnect» та «e-Gov». Наступним важливим кроком в подоланні корупції може стати створення та результативна діяльність антикорупційних органів. Ці органи мають володіти повною незалежністю від виконавчої та законодавчої влади, щоб дати можливість розслідувати справи без тиску. Відповідно, потрібно достатнє і стабільне фінансування антикорупційних органів, що забезпечить їх здатність проводити якісне розслідування. Ще один вагомий чинник, який впливає на ефективність діяльності даних органів – це наявність реальних повноважень для проведення розслідувань та переслідування корупціонерів.

Для ефективної боротьби з корупцією необхідно забезпечити прозорість усіх витрат та надходжень державного бюджету. Запровадження інструментів публічного контролю за бюджетними витратами, таких як публікація даних про витрати на сайтах органів влади. Використання електронних платформ для проведення державних закупівель (наприклад, Prozorro в Україні) дозволяє зменшити ризики корупції через відкриті тендери та конкуренцію серед учасників. Контроль за державними витратами мають здійснювати незалежні аудиторські служби, які звітують про порушення. Аудит державних коштів має бути регулярним, а результати публічними. Наступним кроком у подоланні корупції буде реформа державної служби.

Ефективна реформа державної служби передбачає запровадження прозорих і справедливих процедур для відбору чиновників. Це допоможе запобігти призначенню на посади за корупційні домовленості або зв'язки. Кожна вакансія повинна бути відкритою для конкурсу, а кандидати мають проходити чесні й прозорі відбори на основі компетенцій і професійних якостей. Відповідно і формується система оцінки роботи державних службовців, яка допоможе контролювати їхню ефективність і виявляти можливі корупційні ризики. Запобіжником корупційних ризиків стають конкурентні зарплати. Цей же чинник є важливим аспектом для залучення професіоналів до державного управління.

Слід визнати, що проблема корупції є серйозним викликом для багатьох країн, і це стосується не лише країн, які розвиваються. І кожна країна використовує свій, унікальний підхід, для її подолання. Наведемо, для наочності, декілька прикладів. Сінгапур є одним із найбільш успішних прикладів боротьби з корупцією у світі. Ключовими заходами, що дозволили вивести Сінгапур в топ країн, що подолали корупцію були: створення Бюро з розслідування корупції (СРІВ), яке має широкі повноваження для розслідування корупційних справ на всіх рівнях влади. В додаток, були значно підвищені зарплати для держслужбовців. Мінімізація бюрократичних процедур та прозорість державних закупівель шляхом суворих перевірок для запобігання корупційними маніпуляціями.

Аналогічним прикладом є Грузія, країна, яка провела радикальні антикорупційні реформи на початку 2000-х років. Реформа поліції шляхом масового звільнення старих корумпованих кадрів і створення поліції з чистою репутацією. Для мінімізації корупційної складової впроваджено електронні державні послуги, спрощена регуляторна система, створення наглядових органів та відкритий контроль громадськості. Швеція займає високі позиції у світових рейтингах прозорості та низького рівня корупції. Держава має дуже відкриту систему, де громадяни можуть отримати доступ до більшості документів і даних, що стосуються державних рішень. Одна із ключових складових, про яку вже згадувалося 0 незалежність судової системи. Судова система Швеції діє незалежно та забезпечує справедливе правосуддя. За вчинення корупційних дій діють чіткі і суворі покарання. Ну, і звісно, не варто забувати такий вагомий чинник – високий рівень соціальної культури та відповідальності громадян за дотримання [2].

Ці приклади демонструють, що ефективна боротьба з корупцією можлива через комплексний підхід: створення сильних інституцій, посилення контролю, запровадження прозорих процедур і залучення громадськості до контролю за владою. Україна та Молдова тільки на початку реформування власних інституцій. Україна, після Революції Гідності 2014 року вступила на шлях реформування і запровадила запровадила серйозні антикорупційні реформи. Було створено Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру (САП) для розслідування та переслідування корупційних справ серед високопосадовців, розроблені платформи за догляду за державними закупівлями (Prozzoro), електронне декларування статків держслужбовців. Молдова створила Національний центр боротьби з корупцією (НАС), що займається розслідуванням корупційних справ на всіх рівнях, затвердила стратегії судової реформи та поступово почала підвищити зарплат суддям і прокурорам, що зробило їх більш незалежними в прийнятті рішень. Але, наразі, обидві країни, проводять реформування лише декларуючи їх.

За даними дослідження Фонду Бертельсманна, і Україна і Молдова так і не перейшли до реальних реформ [3]. Політичному керівництву обох країн забракло політичної волі для проведення жорстких антикорупційних заходів в стилі прем'єр-міністра Сінгапура Лі Куан Юня. Боротьба з корупцією та модернізація інститутів державної влади є необхідними кроками для інтеграції України та Молдови до Європейського Союзу. Успішна реалізація реформ у судовій системі, електронному врядуванні, антикорупційних органах, державних фінансах і державній службі створить більш прозору та відповідальну систему влади, що відповідатиме вимогам ЄС і сприятиме підвищенню політико-правової безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Динаміка довіри соціальним інституціям у 2021-2023 роках. Пресреліз підготовлений виконавчим директором КМІС Антоном Грушецьким.
URL: https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1335&page=1&fbclid=IwAR0KeeDBMO51g5cbQKWeXcFZS1ZOatmRAIUhjzJuQtuLD_y4B-6D6RXqkRE (дата звернення: 13.09.2024).
2. Досвід зарубіжних країн у боротьбі з корупцією. Успішна країна: веб-сайт. URL: <http://uspishnaukraina.com.ua/strategy/69/244.html> (дата звернення: 11.09.2024).
3. Гончаренко Р. У ФРН пояснили, чому в Україні та Молдові кульгає правосуддя. URL: <https://www.dw.com/uk/u-nimechchyni-poiasnyly-chomu-v-ukraini-ta-moldovi-kulhaie-pravosuddia/a-57435224> (дата звернення 16.09.2024).

Марина БОДЕЛАН,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет «Одеська політехніка»

ВПЛИВ ПРОКРАСТИНАЦІЇ НА ПСИХОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ОСОБИСТОСТІ

Прокрастинація, або невміння управляти часом та завданнями, є поведінковою характеристикою, яка відзначається відкладанням виконання справ на пізніше. Цей феномен часто сприймається як невелика затримка, проте в більш глибокому сенсі він може мати серйозні наслідки для особистості, зокрема у контексті безпеки.

Безпека особистості охоплює не лише фізичну безпеку, але й психологічне, емоційне та соціальне благополуччя. Досліджуючи, як прокрастинація може впливати на ці аспекти безпеки, ми можемо краще зрозуміти, чому управління особистими завданнями є критично важливим для загального добробуту людини. Перш ніж проаналізувати зв'язок між прокрастинацією та безпекою, важливо визнати, що прокрастинація часто виникає з почуття тривоги, страху невдачі або нестачі мотивації. Ці емоції можуть бути особливо сильними в умовах сучасного життя, де постійний тиск успіху та досягнень може спричинити психологічний дискомфорт. Практично кожна людина хоча б раз стикалася з необхідністю виконати важливе завдання, відчуваючи при цьому бажання відкласти його на «потім». Через це прокрастинація стає не лише відображенням організаційних чи часових проблем, а й глибоким внутрішнім конфліктом, який може позначитися на психологічному стані особистості. Згідно з багатьма дослідженнями, прокрастинація може призвести до збільшення рівня стресу та тривоги. Коли особа відмовляється від виконання завдань, які позначаються як важливі, вона стикається з наслідками втраченого часу та недостатньої продуктивності. Ці негативні емоції не лише впливають на самооцінку, але можуть і порушити загальну безпеку особистості. Коли людина не встигає справлятися зі своїми